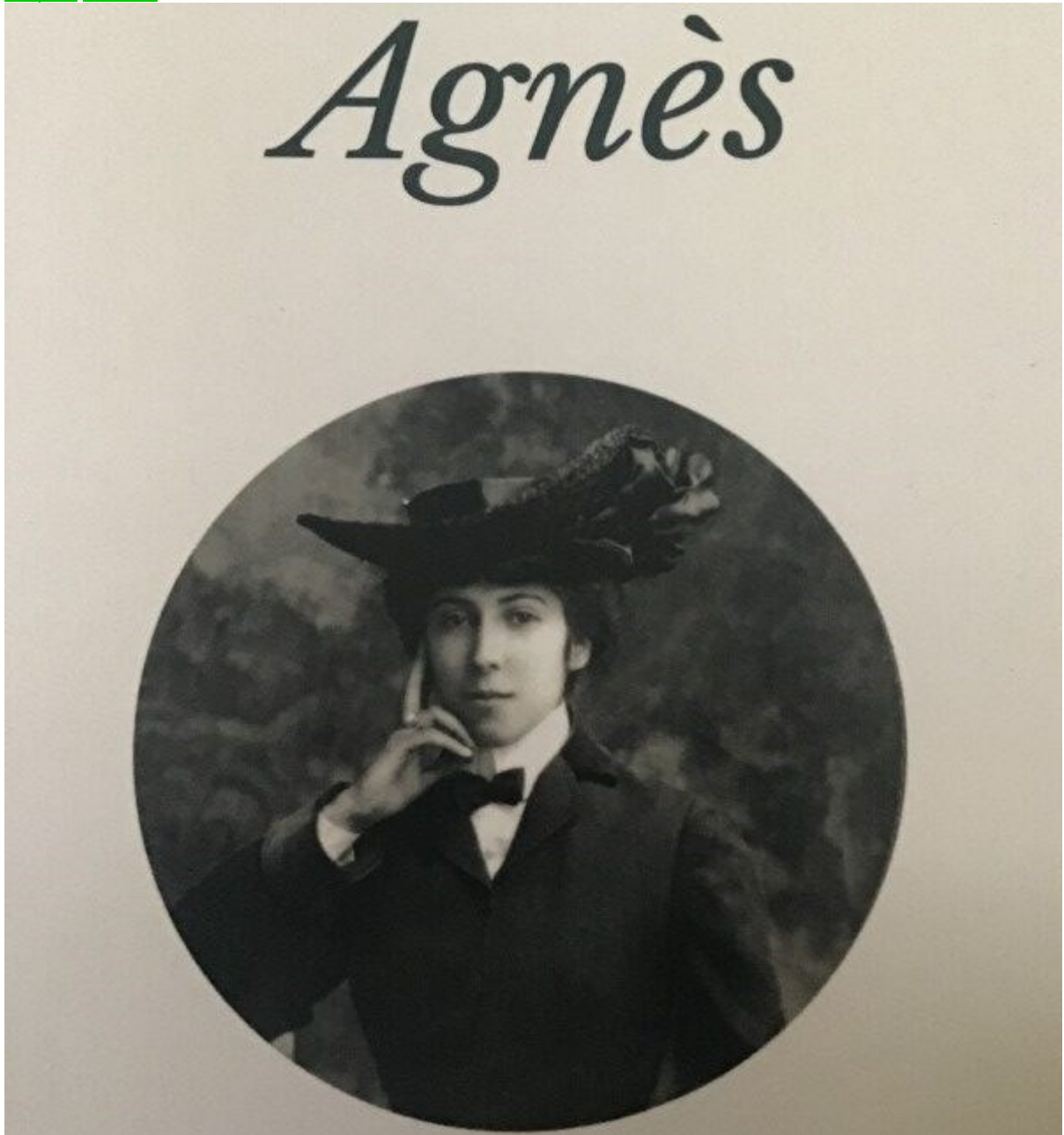

Catherine Pozzi (suom. Juuso Kortelainen):
Agnés

[PM/31 ADMIN](#)

RISTO NIEMI-PYNTTÄRI

Catherine Pozzin pieni kirja, novelli, vuodelta 1927, säteilee 17-vuotiaan naisen unelmaa, poikkeuksellista on unelman johdonmukainen kehittäminen. Pozzi oli itse noin 45-vuotias novellia kirjoittaessaan, hän hyödynsi nuorena kirjoittamiaan päiväkirjoja. Agnés – pariisilaiseen yläluokkaan kuuluva nuori nainen – on huomannut, kuinka usein naiset hukkaavat vuotensa odottaessaan ”sitä oikeaa”. Heidän elämänsä ”lipuu käsistä, silmistä ja sielusta”.

”Joskus ajattelen että tuonpuoleisessa maailmassa on paikka, missä niitä säilytetään ja minne ne putoavat kuin puhdas vesi ja missä kuolleet juovat ne ollakseen onnellisia.” Omat hetkensä Agnes ikuistaa kirjoitukseen. Hän osoittaa ne kirjeinä ”sille oikealle”, joka sitten joskus voisi kokea hänet lukiessaan noita kirjeitä. Ajatus ”sen oikean odottamisesta” kuulostaa romanttiselta, joskus saapuvan unelmien prinssin odottamiselta. Mutta fraasimainen prinssi olisi jokin, mikä vastaa haaveilijan vaatimuksia, Agnes ei esitä mitään lukkoon lyötyjä vaatimuksia. Ei tunnu olevan edes varmaa se, onko ”se oikea” mies, nainen, veli, Jeesus tai Maria.

1880 -luvun jälkeisessä ranskalaisessa runoudessa potentiaalisuus oli suuri teema. Niinpä viuhkan heilahduksen mahdollisuus (eräässä Mallarmén runossa) ilmaisee potentiaalia. Samoin ennustus, että Angesille ”se oikea” näyttää hyvin nuorelta nauraessaan. Tuo merkki sisältää valtavan potentiaalin, vaikka se oli vain arvoituksellinen lause ennustajalta.

Odotus voi kasvattaa mahdollisuuksien tilaa, se kuuluu kielen potentiaalisuuteen. Catherine Pozzilla kerrotaan olleen tasaveroinen keskustelusuhde aikansa merkittävimpiin kuuluvan runoilijan Paul Valeryn kanssa. Teoksen johdannossa todetaan, että heidän kirjeenvaihtonsa sekä keskustelunsa olivat intensiivisimmillään juuri Agnés -novellin kirjoittamisen aikaan.

Pozzi kirjoitti koko ikänsä mutta julkaisi eläessään vain muutaman runon ja artikkelin sekä *Agnés* novellin. On varmaan paljon syitä sille, miksi Pozzi halusi pysähtyä julkaisukynnykselle. Ehkä halu pidättää ja viivyttää, haluttomuus luopua siitä, mikä on potentiaalista, tyhjentää se todelliseen.

Paul Valeryn kerrotaan painostaneen Pozzia julkaisemaan novellinsa. Mutta vasta kun Valery kertoi kirjoittaneensa itse samantapaisen novellin, Pozzille tuli kiire julkaista omansa. Voi siis ajatella, että kilpaileva novelli olisi ilmestyessään tyhjentänyt myös sen potentiaalisuuden mitä Pozzi oli vaalinut.

Myös novellissa ”se oikea” lykkäytyy ja muuttuu. Toisessa vaiheessa Agnes kirjoittaa kirjeitä hänelle rakentaakseen itseään, omaa subjektiaan. Hän kokee, että ilman mielikuvaa ”siitä oikeasta” hän ei voisi kehittyä omaksi itsekseen. Hän aloittaa itsensä sivistämisen, ajattelutaitojensa, ruumiinvoimiensa ja taiteen kehittämisen.

Se että tämä itsekasvatus on valmistautumista ”sen oikean” kanssa elämiseen voisi olla perin konservatiivista: naisen tuli hankkia yleissivistävää oppia päästäkseen naimisiin. Mutta Agnesin isä oli pariisilainen intellektuelli, ja Agnes oli saanut jo aavistuksen

älyllisten keskustelujen vapaudesta.

Silti teemaan sopii, että Agnes ei saanut tietää mitään isän maailmasta. Hän ei koskaan tavannut isän nerokkaita vieraita, vaikka ”se oikea” saattaisi kuulua heihin. Juuri siksi Agnés saattoi heijastaa koko kuvittelukykynsä siihen, millaisia kaikkein nerokkaimmat ja innostavimmat keskustelut saattaisivat olla.

Omin voimin hän ei päässyt etenemään niin kuin toivoi, ja niin hän alkoi pitää itseään tyhmänä. Erityisiä vaikeuksia aiheutti isoäiti, joka vaati nuhteetonta uskonnollisuutta. Samoin pastori pyrki nujertamaan hänet. Mutta Agnes oli jo edennyt varsin filosofisiin mietteisiin jumalaisen olemuksesta sekä maailmankaikkeudesta. Häntä ei voitu enää kahlehtia.

Teoksen johdanto auttaa ymmärtämään novellia Catherine Pozzin elämäkerran kautta. Teoksen lopussa puolestaan on viitteistö, joka avaa millaisen tieteellisen sivistyksen Agnes hankki. Tämä pieni teos on novelli, joka sisältää romaanin kokoisen maailman.

Catherine Pozzi: *Agnés* (suom. Juuso Kortelainen), Impromptu kustannus, 76 s. (1927)
2023

Risto Niemi-Pynttari on kirjallisuuden ja kirjoittamisen dosentti Jyväskylän yliopistosta